

Sygn. akt I UK 119/04

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

Protokolant Małgorzata Beczek

w sprawie z wniosku P. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o ustalenie wysokości emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia
przedemerytalnego,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 9 grudnia 2004 r.,

kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.

z dnia 20 listopada 2003 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, pozostawiając temu Sądowi
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Decyzją z 1 marca 2002 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił P. K. wysokość emerytury w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego przyjmując do tego obliczenia 39 lat okresów składkowych i 10 miesięcy okresów nieskładkowych. W obliczeniu tym nie uwzględniono okresu od 18 października 1968 r. do 4 listopada 1968 r., tj. przerwy pomiędzy powrotem ubezpieczonego ze służby wojskowej, a ponownym podjęciem pracy w zakładzie, w którym był on zatrudniony w dniu powołania do służby wojskowej - bowiem nie jest to okres składkowy, ani nieskładkowy.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. zmienił zaskarżoną decyzję i doliczył ubezpieczonemu do uznanych okresów składkowych i nieskładkowych okres zatrudnienia od 18 października 1968 r. do 4 listopada 1968 r. Sąd ten ustalił, że odwołujący się od 27 października 1966 r. do 17 października 1968 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. W dniu powołania do wojska był pracownikiem PSS "Społem". Po odbyciu służby wojskowej ponownie podjął pracę w tej spółdzielni w dniu 5 listopada 1968 r. Sąd Okręgowy stwierdził, że okres przerwy w wymiarze do 30 dni pomiędzy zakończeniem służby wojskowej, a ponownym podjęciem pracy faktycznie nie został wymieniony w art. 6 i 7 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS jako okres składkowy lub nieskładkowy. Treść art. 122 ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, że zgłoszenie się w terminie 30 dni przez pracownika w zakładzie pracy skutkuje uznaniem okresu służby wojskowej, jak i okresu przerwy pomiędzy jej zakończeniem, a ponownym podjęciem pracy za okres składkowy. Sąd wskazał nadto na treść świadectwa pracy wystawionego przez PSS "Społem", w którym okres służby oraz okres przerwy traktowany jest jako okres zatrudnienia. W konsekwencji Sąd uznał, że sporny okres był okresem składkowym, za który zakład pracy miał obowiązek opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne.

Powyższy wyrok zaskarżył organ rentowy domagając się jego zmiany i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. Sąd ten wskazał, że okoliczności faktyczne rozstrzyganej sprawy były bezsporne. Spór

dotyczył ustalenia przez organ rentowy wysokości emerytury dla ubezpieczonego P. K. w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego. Spór ten sprowadzał się do oceny, czy okres przerwy pomiędzy zakończeniem zasadniczej służby wojskowej, a ponownym podjęciem pracy w PSS "Społem" w K. (od 18 października 1968 r. do 4 listopada 1968 r.) podlega zaliczeniu do uwzględnionych już okresów składkowych i nieskładkowych. Bezspornie w okresie tym pracownik nie świadczy pracy, mimo iż stosunek pracy trwa nadal (jego wygaśnięcie następuje po upływie 30 dni od zwolnienia ze służby w razie niepodjęcia pracy). Okres ten można zatem porównać do okresu urlopu bezpłatnego, w którym także wzajemne prawa i obowiązki stron stosunku pracy zostają zawieszone. Okres urlopu bezpłatnego nie jest okresem składkowym (za ten czas pracodawca nie opłaca składek na ubezpieczenie społeczne), ani nieskładkowym (nie został on wymieniony w art. 7 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz. U. Nr 162, poz. 1118). Nie podlega on zatem uwzględnieniu przy ustalaniu uprawnień do emerytury bądź renty. Tak samo należy potraktować okres pomiędzy zwolnieniem pracownika z czynnej służby wojskowej a podjęciem pracy. Skoro zatem ubezpieczony P. K. został zwolniony 17 października 1968 r. ze służby wojskowej, a pracę podjął od 5 listopada 1968 r., to brak było podstaw do doliczenia do okresów składkowych i nieskładkowych okresu przerwy w zatrudnieniu między tymi datami. Podjęcie przez ubezpieczonego pracy dopiero od 5 listopada 1968 r. potwierdza dokładna analiza jego akt osobowych z PSS "Społem" w K.

W kasacji ubezpieczony zarzucił powyższemu wyrokowi:

1. naruszenie art. 120 a zwłaszcza 120 pkt 4 i 122 ustawy z 21 października 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w związku z art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy z 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118) a w następstwie tego naruszenia, błędne przyjęcie, że okres pomiędzy zakończeniem zasadniczej służby wojskowej a ponownym podjęciem zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy nie podlega zaliczeniu do uwzględnionych już okresów składkowych i nieskładkowych, a tym samym wykluczenie, iż nastąpiło niezachowanie terminu z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność w pracy, co z

kolei doprowadziło do przyjęcia przez Sąd Apelacyjny, że nastąpiło wygaśnięcie stosunku pracy ubezpieczonego;

2. naruszenie art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Nr 21, poz. 1118) poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, które przejawia się w przyjęciu, że okres od 18 października 1968 do 4 listopada 1968, kiedy to ubezpieczony czasowo nie mógł podjąć pracy z przyczyn od siebie niezależnych stanowi okres zbliżony do urlopu bezpłatnego i w związku z powyższym nie może być uznany za okres składkowy ani nieskładkowy.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji organu rentowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi drugiej instancji, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od organu rentowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu kasacji skarżący wskazał między innymi, że okres przerwy pomiędzy powrotem z zasadniczej służby wojskowej a ponownym podjęciem pracy w zakładzie, w którym nie świadczył on pracy, gdyż jako kucharz winien posiadać aktualne badania lekarskie pozwalające na jej podjęcie, winien być stosownie do art. 6 ust 2 pkt 6 ustawy z 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z FUS uznany za okres czasowej niemożności otrzymania pracy. W okresie tym nie mógł on podjąć pracy z przyczyn od siebie niezależnych, gdyż oczekiwał na przeprowadzenie badań lekarskich pozwalających na podjęcie zatrudnienia. Z całą pewnością jest to okoliczność, która nie powoduje wygaśnięcia stosunku pracy, gdyż stanowi usprawiedliwioną przyczynę nieobecności w pracy. Okres ten więc musi być zakwalifikowany na gruncie tychże przepisów, jak dokonał tego Sąd Okręgowy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Usprawiedliwiony okazał się zarzut naruszenia przez zaskarżone orzeczenie art. 122 ustawy z 21 października 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Jak wynika z rozważań Sądu Apelacyjnego zastosował on wskazany przepis w brzmieniu ustalonym w Dzienniku Ustaw z 2002 r. Nr 21, poz.

205 „ze zm.” Należy zatem uznać, że Sąd przyjął za podstawę prawną zaskarżonego orzeczenia wymieniony przepis w brzmieniu ustalonym w ustawie z 7 maja 1999 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o uposażeniu żołnierzy (Dz.U. z 1999, nr 50, poz. 500), obowiązującym od 1 lipca 1999 r. Tymczasem, jak Sąd ten trafnie wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, spór „sprowadzał się do oceny, czy okres przerwy pomiędzy zakończeniem zasadniczej służby wojskowej, a ponownym podjęciem pracy w PSS "Społem" w K. (od 18 października 1968 r. do 4 listopada 1968 r.) podlega zaliczeniu do uwzględnionych już okresów składkowych i nieskładkowych”. Do oceny obowiązków stron stosunku pracy w związku ze zwolnieniem pracownika z zasadniczej (wówczas) służby wojskowej należało zatem stosować przepisy ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w jej brzmieniu ustalonym w Dzienniku Ustaw z 1967 r. Nr 44, poz. 220, obowiązującym w tym okresie.

Zarzut naruszenia wskazanego wyżej przepisu znajduje ponadto uzasadnienie w tym, że Sąd Apelacyjny zastosował go do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego, co oznacza wadliwą subsumcję tego stanu do zawartych w nim norm prawnych, a tym samym naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie. Należy dodać, że dotyczy to także zastosowania innych przepisów powołanych przez Sąd jako podstawa wyroku. W kasacji skarżący podkreślił, że we wskazanym wyżej okresie nie mógł podjąć pracy z przyczyn od siebie niezależnych, gdyż oczekiwał na przeprowadzenie badań lekarskich pozwalających na podjęcie zatrudnienia. Twierdzenie to znajduje oparcie w materiałach sprawy. W szczególności na rozprawie 9 października 2002 r. skarżący przesłuchany w charakterze strony stwierdził, że: „następnego dnia po zakończeniu służby wojskowej zgłosiłem się do zakładu pracy celem podjęcia zatrudnienia, ale musiałem przeprowadzić konieczne badania lekarskie. Na niektóre wyniki, np. wynik badania Wassermana musiałem czekać 20 dni i dopiero po uzyskaniu świadectwa o zdolności do pracy mogłem podjąć pracę. Po powrocie z wojska nie podpisywałem nowej umowy o pracę, tylko po przeprowadzonych badaniach podjąłem zatrudnienie”. To zeznanie nie znalazło odzwierciedlenia w rozważaniach

Sądu Apelacyjnego. Równocześnie należy wskazać, że zgodnie z art. 106 ust. 1, powołanej wyżej ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1967 r, nr 44, poz. 220) „Zakład pracy, który zatrudniał pracownika w dniu powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej, jest obowiązany zatrudnić go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz nie niżej opłacanym, jeżeli najpóźniej w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia. Niezachowanie tego terminu powoduje rozwiązanie stosunku pracy z mocy prawa, chyba że nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika.” W tym stanie rzeczy ponownego rozważenia wymaga, czy skarżący podjął ponowienie pracy po zakończeniu służby wojskowej w dniu 5 listopada 1968 r., jak ustalił to Sąd Apelacyjny, czy też za datę tę należy uznać, w świetle wyżej wymienionego art. 106 ust. 1, następny dzień po zakończeniu służby wojskowej, w którym zgłosił się on do zakładu pracy celem podjęcia zatrudnienia, lecz został skierowany na konieczne z uwagi na charakter pracy badania.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 393¹³ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 393¹⁹ k.p.c.

kc